

YU ISSN 0351-2851

ACROCEPHALUS

LETNIK IV
VOLUME IV

ŠTEVILKA 15
NUMBER 15

MAREC 1983
MARCH 1983

ACROCEPHALUS

dvomesečno glasilo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

bimonthly journal of Bird watching and bird study association of Slovenia

naslov uredništva
editorial address

Langusova 10, 51000 Ljubljana

urednik
editor

Iztok Geister
64202 Naklo 245, tel.064 47170

uredniški svet
editorial council

Franc Batič, Izток Geister, Janez Gregori,
Boris Kryštufek, dr.Sergej Matvejev,
Dare Šere, dr.Andrej Župančič, Rado Smerdu

oblikovalec
designer

Iztok Geister

tehnično risanje
technical drawing

Marija Lavrič

tipkanje
typing

Ivanka Metelko

lektorja
readers

Janko Kovačič (za slov. - for slov.)
Irena Jurak (za angl. - for engl.)

tisk
print

Sitotisk Janja & Andrej Košir
Žeškova 5, Kranj

cena
price

100 din za številko

DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE

BIRD WATCHING AND BIRD STUDY ASSOCIATION OF SLOVENIA

naslov
address

Langusova 10, 61000 Ljubljana

predsednik
president

Janez Gregori
Podkoren 72, 64280 Kranjska gora

tajnik
secretary

Tomi Trilar
Pot v Bitnje 12, 64000 Kranj, tel.064 21806

blagajnik
treasurer

Dare Šere
Glinškova ploščad 12, 61000 Ljubljana.
tel.061 348274

izvršni odbor
executive board

Miha Adamič, Izток Geister, Janez Gregori,
Peter Grošelj, dr.Sergej Matvejev, Dare
Šere, Borut Štumberger, Rudolf Tekavčič,
Tomi Trilar, dr.Andrej Župančič

letna članarina
subscription rate

500 din za posameznike (300 din za dijake
in študente) in najmanj 1.000 din za ustanov
člani prejmejo glasilo brezplačno

Poročilo komisije za varstvo narave

Report of the Commission for Natural Protection

Komisija za varstvo narave je bila ustanovljena 9.1.1982 na letni skupščini Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Prva temeljna naloga komisije je opraviti popis vodnih objektov pri nas, ki naj bi služil naši naravovarstveni operativi za temeljito zavarovanje ogroženih ptic oziroma lokalitet. Komisija je sestavljena iz 6 članov, ki naj bi opravili popis vodnih objektov po naslednjih pokrajinah:

1. Janez Gregori - član (Gorenjska)
2. Marko Masterl - član (Dolenjska)
3. Breda Palanscai - član (Prekmurje)
4. Iztok Škornik - član (Primorje)
5. Borut Štumberger - predsednik (Štajerska)
6. Andrej Župančič - član (Gorenjska)

V času do drugega sestanka komisije 11.9.1982 je bil opravljen popis 19 vodnih objektov. Nekateri izmed njih imajo tudi mednarodni pomen, predvsem zaradi selitve ptic, saj se na njih zbere v času selitve in prezimovanja tudi do 40000 različnih plovcev. Ti objekti so:

Primorje: Sečoveljske soline, dolina reke Dragonje, jezero v Fiesi, Strunjske soline, Škocjanski zaliv (vključno reka Badaševica, reka Rižana, Vanganelško jezero
Dolenjska: Rudniško jezero, Štajerska: akumulacijsko jezero Ormož, lagune za odpadne vode, akumulacijsko jezero Ptuj, gojitvena ribnika pri Pernici, ribnik Podvinci, gojitveni ribnik Senarsko, gojitveni ribnik Saveci, ribnik Šikar in ribnik Lenart, ribnik Komarnik, kolonija sive čaplje pri Bišu.

Pri popisu je sodeloval tudi Andrej Sovine s popisom ribnikov v Dragi pri Igu. Za Gorenjsko in Prekmurje pa so popisi v izdelavi. Ker člani nikakor ne bodo kos korenitemu in celovitemu popisu tovrstnih objektov pri nas, vabimo vse člane društva in ljubitelje narave, da za vodne objekte, ki jih poznajo, opravijo tovrsten popis. Opis bi naj vseboval te najpomembnejše prvine: natančen opis meje objekta (če bo v okviru zmožnosti društva, bodo posamezniku priskrbljene specialke 1 : 25.000, na katere se bodo vrisale natančne meje objekta), opis samega objekta, ornitološki pomen (npr. ali služi kot gnezdišče redkim in ogroženim vrstam, še posebej pa se označijo objekti, ki so velikega pomena pri preletu ptic), popis ornitofavne, status (reka, mrtvi rečni rokav, močvirje, močvirni travnik, jezero, akumulacijsko jezero, ribnik, mlaka, barje, potok itd.), kategorizacija objekta (narodni park, regijski park, krajinski park, naravni rezervat, naravni spomenik, spomenik oblikovane narave). Za vse navedene objekte je doslej komisija predlagala dve kategoriji zavarovanja: naravni spomenik ali naravni rezervat. Komisija sodeluje z Zavodom za naravno in kulturno dediščino in bo po opravljenem popisu material oddala zavodu. Komisija bo razen navedenega popisa izdelala naravovarstveni režim za ornitološko pomembne objekte in ga realizirala. Podpirala bo tudi samoiniciativne akcije posameznikov ali društev, ki naj bi omogočile hitro in učinkovito ukrepanje za zavarovanje ogroženih lokalitet oziroma ornitoloških znamenitosti.

Borut Štumberger
 predsednik komisije za varstvo narave

Ker je to poročilo razumeti tudi kot vabilo k sodelovanju, objavljamo primer zapisa o potencialnem naravovarstvenem objektu. Izbrali smo RUDNIŠKO JEZERO V KOČEVJU.

Natančen opis meje objekta

Obris jezera je na priloženi karti (1:5000) le približen, saj je karta že stara in so bile v tem času že razne deformacije obrežja pa tudi voda stalno narašča.

Opis samega objekta

Rudniško jezero zavzema približno 24 ha površine. Nastalo je v opuščnem dnevnem kopu rudnika rjavega premoga. Voda še vedno narašča, ca. 15 cm/letno. Zahodna stran jezera je v rušnem področju in se na nekaterih mestih počasi ugreza. Zato so pogostne deformacije tega brega. Na vrhu je le še staro rudarsko naselje Trdnjava, sicer pa je vsakršna gradnja v rušni coni prepovedana. Breg je na tej strani porasel z različnimi pleveli.

Bregova na severni in južni strani sta manj strma, na severni strani je breg poraščena z drevjem (v glavnem listavci, medtem ko je po južnem bregu speljana makadamska pot, po kateri je možen dostop do jezera tudi z vozilom. Z ornitološkega vidika je še najbolj zanimiv vzhodni breg jezera, ki je na nekem mestu dokaj položen. Obrežni pas jezera je na tej strani porasel s trsjem. Tu je tudi majhna kotlina, katere polovica je zaraščena z nizkim drevjem, grmovjem in trstjem, druga polovica pa samo s trstjem. Letos je v kotlino vdrla voda iz jezera in jo zalila do višine približno 40-50 cm. Tu se sedaj zadržujejo razne vodne, pa tudi druge ptice. Jezero obiskujejo ribiči, ki tu grade svoj ribiški dom. Poleti se tu ljudje radi kopajo in vozijo z jadrnicami in jadralnimi deskami. Pozimi pa jezero zamrzne in se na njem drsajo.

Funkcija

Rudniško jezero služi nedvomno kot gnezdišče štirim vrstam ptic, ima pa tudi funkcijo pri preletu in prezimovanju ptic.

Popis ornitofavne

Na rudniškem jezeru so v letu 1981 in 1982 gnezstile naslednje ptice:

- čopasti ponirek *Podiceps cristatus*, v letu 1981 so gnezdili 3 pari, kasneje opažen samo 1 par s 4 begavci; v letu 1982 pa je gnezdil samo 1 par, ki je kasneje vodil 4 begavce,
- mlakarica *Anas platyrhynchos*, v letu 1981 in 1982 opažena rasa z okoli 8-12 begavci,
- zelenonoga tukalica *Gallinula chloropus*, v letu 1981 in 1982 opaženi begavci in odrasle ptice,
- rakar *Acrocephalus arundinaceus*, v letu 1981 in 1982 opaženih več parov; opaženi tudi speljani mladiči.

Ob preletu so bile opažene naslednje ptice:

- mali ponirek *Podiceps ruficollis*, 2 primerka opažena v marcu 1982,
- veliki kormoran *Phalacrocorax carbo*, 4 primerki opaženi v aprilu 1982, vendar samo enkrat,
- mala bobnarica *Ixobrychus minutus*, samec večkrat opažen v juliju 1982,
- kvakač *Nycticorax nycticorax*, par večkrat opažen v maju 1982,
- mala bela čaplja *Egretta garzetta*, en primerek večkrat opažen v maju 1982,
- siva čaplja *Ardea cinerea*, en primerek opazovan od meseca marca pa do avgusta,
- rjava čaplja *Ardea purpurea*, en primerek samo enkrat opazovan v maju 1982
- reglja *Anas querquedula*, več primerkov enkrat opazovanih v aprilu,
- okoli 40 galebcev (vrsta ?) je junija posedalo po obrežju.

Prezimovale so naslednje ptice:

- čopasti ponirek *Podiceps cristatus*, 15 primerkov v decembru
- siva gos *Anser anser*, en primerek enkrat opažen v decembru,
- mlakarica *Anas platyrhynchos*, 119 primerkov opazovanih v decembru in 343 v januarju,
- črna liska *Fulica atra*, 7 primerkov opazovanih v decembru 1981,
- mali martinec *Tringa hypoleucos*, 7 primerkov opazovanih od jeseni 1981 prek zime do spomladi 1982,
- kozica *Gallinago gallinago*, več primerkov (3-5) opazovanih v zimi 1981/82.

Status

jezero

Objekt popisal Marko Masterl

Prilagajanje pribe (*Vanellus vanellus*) novemu biotopu

Adjustment of the Lapwing (*Vanellus vanellus*) to the new biotope

Tomi Trilar

Priče smo vsestranskemu napredku, vsakodnevno rastejo okoli nas nove tovarne, naselja se vse bolj širijo, ceste prodirajo v predele, ki so bili do nedavnega še nedostopni, novi daljnovodi rastejo kot ogromne pajčevine, raznovrstne antene so postale simbol našega časa. Vse to za človekovo dobro? Če ves ta napredek pogledamo od blizu, vidimo, da na račun tega napredka izginjajo mnogi naravni življenjski prostori. Davek pa plačujejo tudi razne živali, predvsem ptice. V mnogih predelih njihovo število upada, nekatere vrste so postale redke ali so celo že izginile z obličja zemlje. Vendar pa se nekatere vrste ptic, kot na primer kos *Turdus merula* in turška grlica *Streptopelia decaocto*, uspešno prilagajajo spremembi življenjskega prostora. Mednje spada tudi priba *Vanellus vanellus*, ki zadnje čase uspešno gnezdi tudi na obdelanih površinah. Na žalost pa je teh ptic v primerjavi z resno ogroženimi vrstami zelo malo. Ogledali si bomo prilagoditev pribe na biotop Sorškega polja. Pribe so gnezdilke barij, zamočvirjenih travnikov in vlažnih neobdelanih površin, ki so bolj ali manj porasle vsaj s travo in omogočajo dobro prikrivanje gnezda in mladičev. Gnezda s črno lisastimi olivno zelenimi jajci, ki jih pribe naredijo v plitvih zemeljskih kotanjah, so odlično skrita v travi. Tudi rjavi mladiči s črnimi lisami so v varovalni drži, ko se skrije bel trebuh in vrat med rastlinjem, praktično neopazni. Prehranjuje se v glavnem s črvi, polži, žuželkami in njihovimi ličinkami. Na Sorškem polju se priba stalno zadržuje na spomladanskih preletih. Preletne jate so izredno velike, saj dosega čez sto primerkov. Zadnja štiri leta (1979-1982) pa tudi uspešno gnezdi na krompirišču kmetijske zadruga, ki jim po načinu obdelave izredno ustreza. Zanimivo je, da kot se s kolobarjenjem spreminja lokacija krompirišča, tako se seli tudi gnezdišče prib. Biotop na Sorškem polju je popolnoma drugačen od prvobitnega biotopa. To je razmeroma suho področje z ostrejšimi življenjskimi pogoji in hitrimi vremenskimi preobrati, brez najmanjše zaščite pred vetrom in dežjem. Gnezda so plitve vdolbinice, v zemlji izravnane z nekaj šopi trave in slame in vedno leže na vrhu razora. V vsakem leglu so štiri jajca. Vsako odstopanje

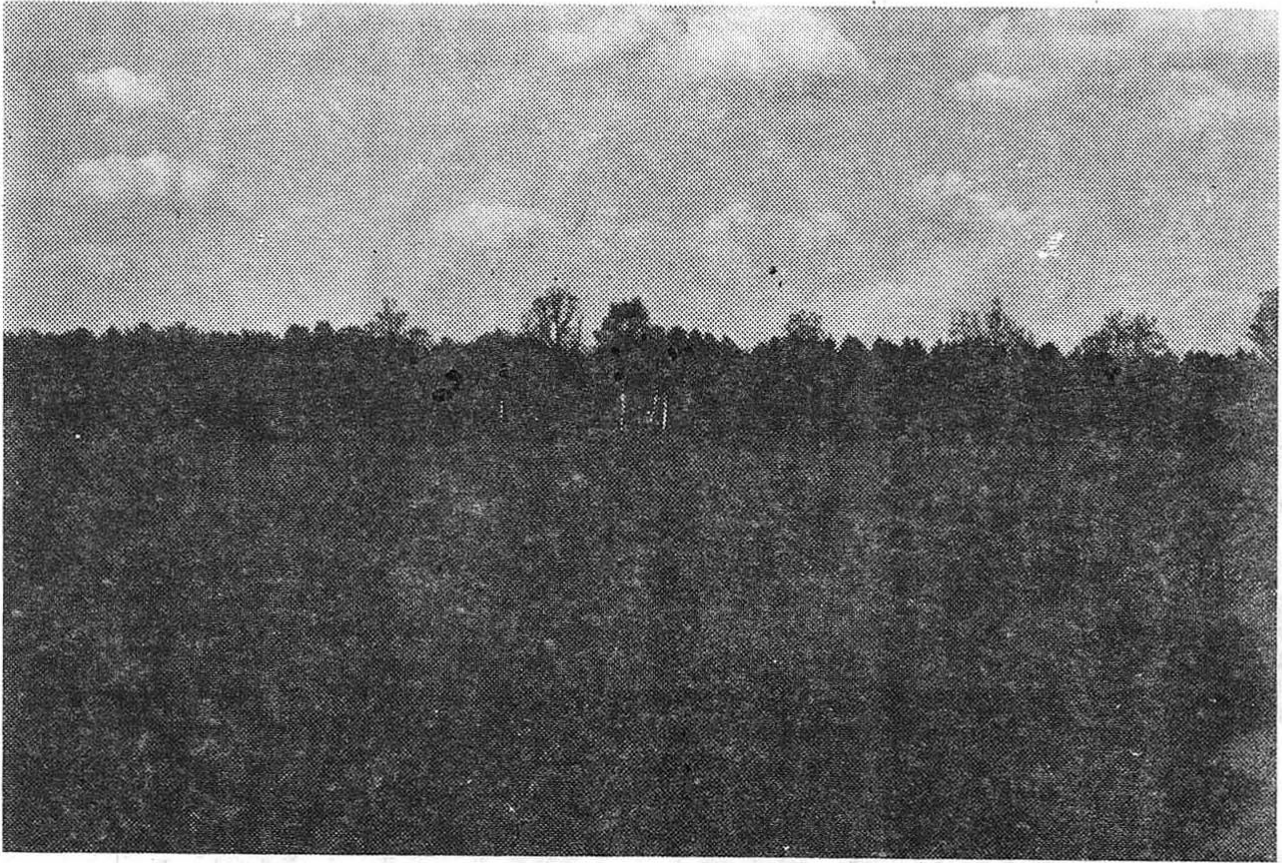

1. Gnezdo pribe na barju (levo) in na krompirišču (desno). (D.Ota, T.Trilar)
1. The nest of the Lapwing on a moor (left) and in a potato field (right).

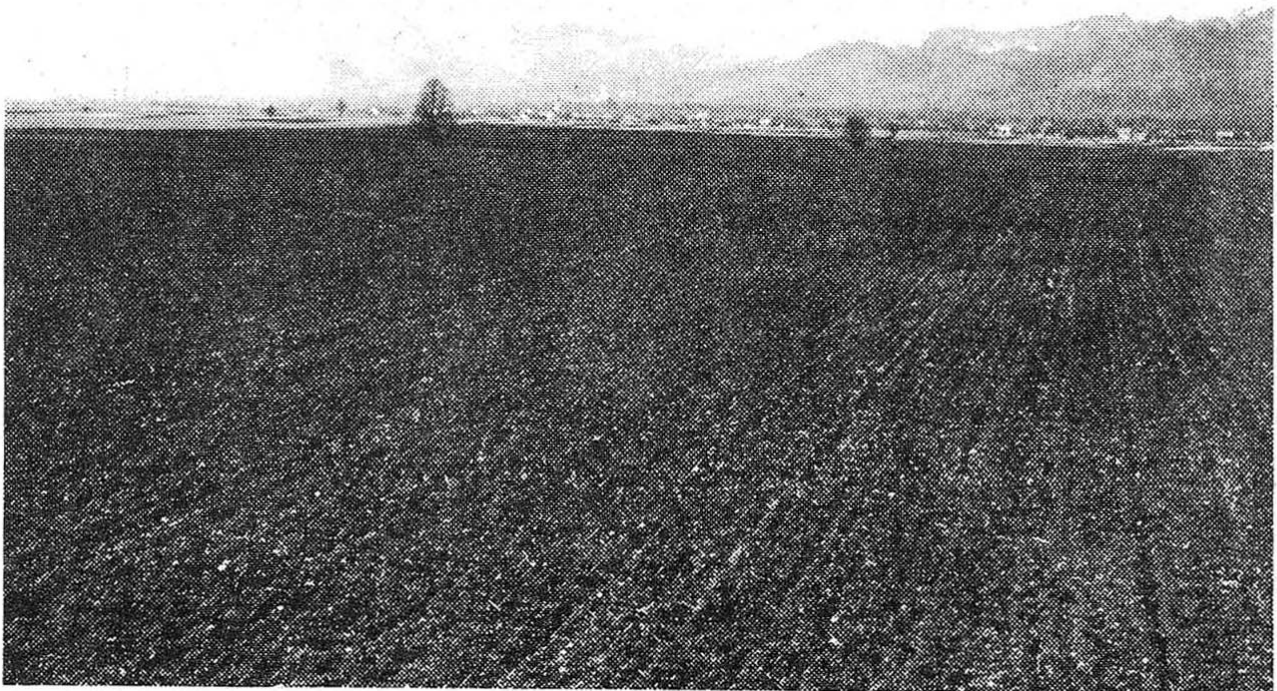
od tega števila je posledica opuščenege legla ali predatorstva. Hruškasta jajca so za razliko od primarnega biotopa bolj rjavkasta, z manj izrazitimi temno rjavimi pikami, ki so nekoliko gosteje posejane na topem koncu. Čeprav je gnezdo na vrhu razora dokaj izpostavljeno, se z varovalno barvo jajc odlično staplja z okoljem. Mladiči so zaradi oglašanja in tekanja čez razore opazni že na več deset metrov. Vendar pa se v nevarnosti potuhnejo v varovalno držo in dobesedno izginejo izpred oči. S poskusnim lovom na tleh živečih žuželk sem ugotovil, da jim hrane ne primanjkuje - predvsem so to hrošči iz rodu brzcev *Cicindela*, ki so bili med ulovom še posebej številni, in krešičev *Carabus*.

Pribe so se zelo posrečeno prilagodile načinu obdelovanja na posestvu kmetijske zadrage, ki se na srečo v marsičem razlikuje od načina obdelave na privatnih njivah Sorškega polja. Sredi aprila so na tej njivi sadili krompir in ga obenem obsipavali, kar pri privatnih kmetih ni v navadi. Nekaj dni kasneje sem na vrhu razorov že opazil gnezditvene vdolbinice, v katere so pribe počasi znašale slamo. 17.aprila sem našel prvo gnezdo in v naslednjih petih dneh še nadaljnjih 24. Pregledal sem tudi bližnje privatne njive, vendar nisem našel niti enega gnezda ali vsaj poizkusa gnezditve. Proti koncu aprila so kmetje na svojih njivah začeli obsipavati krompir. Obsipavanje je na širšem območju trajalo kakih deset dni in bi pomenilo gotov propad vseh gnezd. Od 6. do 10.maja so krompirišče škropili s herbicidom REGLONE 14, ki uničuje predvsem širokolistne plevelce. 9.maja se je izleglo tudi prvo leglo. Ker pa je Reglone tudi hud kontaktni strup, je večina mladičev iz tega legla podlegla poškodbam. Našel sem tri z globokimi ranami. Na ostala legla, kjer so bila še jajca, po mojem mnenju škropljenje ni škodljivo vplivalo. Ostala legla so se izlegla do 17.maja in v teh dneh sem obročkal 51 mladičev. Vsi mladiči iz enega gnezda se ne izležejo naenkrat - največja razlika med prvim in zadnjim je bila tri dni. Mladiči se že po nekaj urah postavijo na noge in naredijo prve korake v svet. Ko se izležejo vsi mladiči iz gnezda, se skupaj podajo na mukotrpn pot čez razore na bližnjo žitno njivo ali travnik. Po šestih tednih, kolikor je potrebno, da se mladiči osamosvojijo, so pribe konec junija zapustile Sorško polje.

V primerjavi z letom 1981 se je število gnezdečih prib lani (1982) izredno povečalo. Leta 1981 sem našel pet gnezd in obročkal 16 begavcev - skupaj 10 legel - lani (1982) pa sem našel 25 gnezd in obročkal 51 begavcev - skupaj 25 legel. Poudaril bi, da razlika ni nastala zaradi površnega pregledovanja v letu 1981, temveč zaradi občutnega povečanja populacije gnezdečih prib.

2. Močvirnat biotop pribe na Ljubljanskem barju (D.Ota)
2. A wet moor biotop of Lapwings on the Ljubljana Moor.
3. Krompirišče s kolonijo prib na Sorškem polju pri Kranju (T.Trilar)
3. A potato field with a colony of Lapwings in the Sorško polje near Kranj.

Mislim, da gnezdenje na obdelanih površinah in izredno povečanje populacije v enem letu daje upanje, da se bo vrsta uspešno prilagodila spremembi življenjskega prostora, ki ga povzroča agrarizacija.

4. Učinek Herbicida Reglone... mladiči so poginili zaradi resnih poškodb (T.Trilar)
4. The effects of the Reglone herbicide... Young birds have died because of serious injuries

SUMMARY

The author discusses the nesting biotope of the Lapwing in a dry potato field in the Sorško polje, which differs completely from the previous wet moor biotope. On wet ground the Lapwing nests individually whereas here where the nest is unprotected it nests in a loose colony. It nests in the furrows of fields of cooperative farms and not on those of private farms for two reasons: 1. cooperative farms are much larger than the private ones and 2. private farmers cover potatoes with soil at the time when lapwings still hatch and thus the young would certainly be killed. However, the Reglona herbicide, which kills weeds with wide leaves in particular, is used on the fields of cooperative farms. The poison is certainly harmful to the young, whereas it does not seem to damage eggs. The young birds hide in corn, which grows in neighbouring fields. The number of birds in the colony increased from 10 clutches in 1981 to 25 clutches in 1982.

LITERATURA

Trilar, T. (1981): Gnezditve pribe *Vanellus vanellus* na Sorškem polju, *Acrocephalus*, 11., št.8-9, str. 36

Tomi Trilar, Pot v Bitnje 12, 64000 Kranj

Uvodna fotografija: Benjamin Tome

Zaščita ribnikov v dolini Drage pri Igu

Protection of fishponds in the Draga valley near Ig

Andrej Sovinc

Dolina Drage leži na južnem robu Ljubljanskega barja, približno dva kilometra jugovzhodno od vasi Ig. Dolino zapirajo manjše vzpetine z zaselki Dobravica, Škrilje, Golo in Sarsko, odprta je le v smeri proti Ljubljanskem barju.

V dolini Drage pri Igu je šest ribnikov z značilnimi imeni /Prvi, Veliki, Srednji, Rezani, Špilgut, Rakovnik/. Manjši ribnik je tudi neposredno ob stanovanjskih poslopih v Dragi in je zato ornitološko nepomemben.

Ribniki so umetnega nastanka; nastali so verjetno v 18. stoletju zaradi gojenja rib. Prvi štiri ribniki so precej skriti v dolini, obdani z mešanim gozdom, ribnika Špilgut in Rakovnik pa sta bolj na odprtem, obkrožena na eni strani s smrekovimi in mešanimi gozdnimi sestoji, proti barju pa se na široko odpira vlažna travnata ravnina.

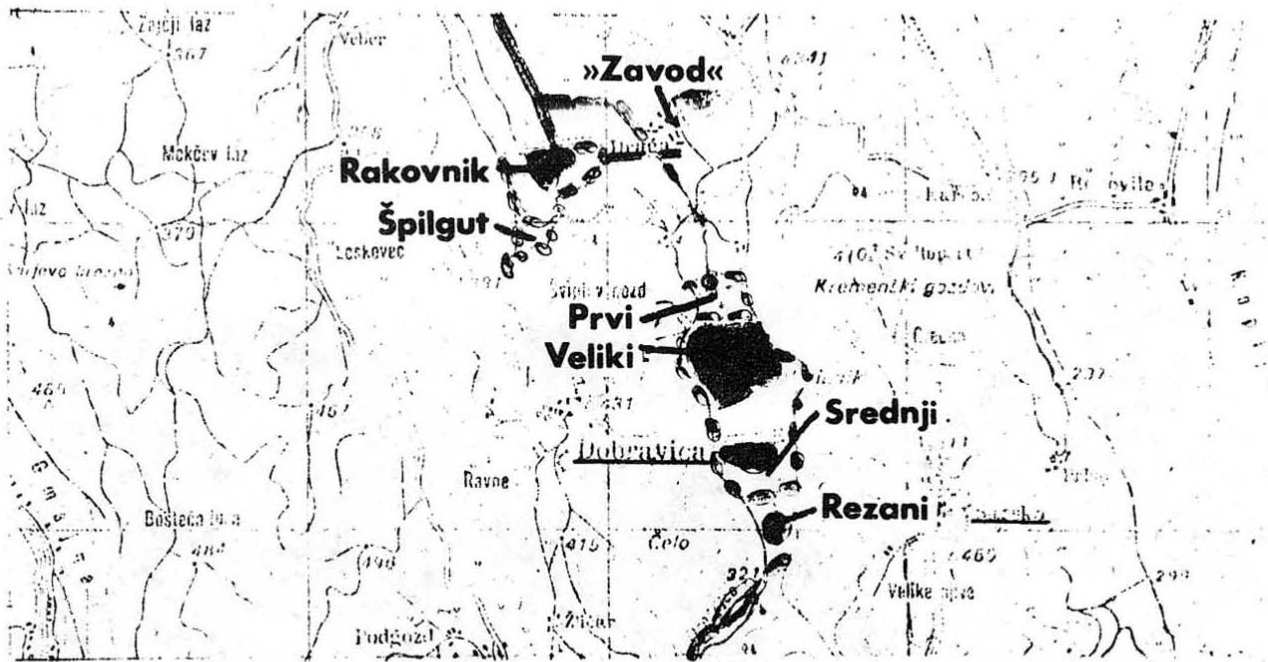
Ribniki so bogati z vodno in močvirsko floro in favno, obrašča jih gosto trstje. Skozi štiri ribnike teče potok Draščica, ribnika Rakovnik in Špilgut pa napaja pritok Draščice, ki izvira pod zaselkom Dobravica.

V Dragi je nekaj stanovanjskih in gospodarskih poslopij, do leta 1967 je tu delovala tudi opekarna, ki so jo leta 1982 porušili in na istem mestu začeli graditi Republiški zavod za varstvo in delovno usposabljanje telesno in duševno prizadetih otrok in mladine /v nadaljnjem tekstu "Zavod"/.

V ribnikih gojijo ribe, pa tudi vodno perjad.

Ribniki v Dragi so neprecenljive ornitološke vrednosti, žal pa so precej ogroženi. Ogroža jih odlaganje smeti, spreminjanje vodnega stanja, hrup pa tudi zadrževanje ljudi ob ribnikih, kopanje, potapljanje, drsanje, čolnarjenje in trganje vodnih rastlin.

Ribniki so bili že večkrat predlagani, da se zaščitijo kot naravni spomenik: predloga sta že pred leti podala Zavod SRS za varstvo naravne in kulturne dediščine in Ljubljanski regionalni zavod za spomeniško varstvo, v letu 1982 pa še Zveza društev za varstvo okolja Slovenije, Andrej Sovinc in Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije.

Odgovor na te prošnje je končno le prispel; dobili smo vabilo za sejo Komiteja za urejanje prostora in varstvo okolja občine Ljubljana Vič-Rudnik dne 14.12.1982. K vabilu je bil priložen predlog odloka o razglasitvi ribnikov v Dragi pri lgu za naravni spomenik. Žal predlagani tekst ni bil sprejemljiv, zato smo se odločili, da bo nov tekst izdelal Zavod SRS za varstvo naravne in kulturne dediščine v sodelovanju z lovsko družino lg, Zavodom za ribištvo, Gozdnim gospodarstvom Škofljica, Krajevno skupnostjo lg, našim društvom in ostalimi prizadetimi. Negativno stališče smo imeli tudi do izgradnje vodovoda za "Zavod", ki naj bi potekal iz pritoka Draščice pod zaselkom Dobravica, kateri napaja ribnika Špilgut in Rakovnik. S tem vodovodom bi namreč bila ta dva ribnika neposredno prizadeta.

Za dokaz ornitološke vrednosti ribnikov v Dragi navajam seznam mojih opažanj ptic tega predela, ki obsega 130 vrst. Poudariti je treba, da v seznamu niso upoštevani vsi podatki drugih opazovalcev ptic, ker bodo upoštevani v končnem popisu ptic ribnikov v Dragi.

To delo naj bi bilo eno izmed prvih sestavkov o pticah Ljubljanskega barja, s katerimi bi radi končno le podali čim bolj popoln popis ptic našega barja.

SUMMARY

The author advocates the protection of 6 fishponds in the Draga valley on the outskirts of Ljubljana Moor. The fishponds were probably formed in the 18th century and are now overgrown with plants. It is intended to use the brook which supplies two ponds as a source for the local waterworks because an institution for protection and rehabilitation of physically and mentally disabled children has been built on the site of the former brickworks. However, from the point of view of natural protection the destruction of the pond is inadmissible. The author mentions 130 species of birds he has observed in this area up till now. Among other birds nesting birds which are rarely found in our country such as the Bittern, the Little Crake and the Savi's Warbler also breed on these ponds.

Andrej Sovinc, Ziljskega 7, 61000 Ljubljana

Uvodna fotografija: Andrej Sovinc

SEZNAM DOSLEJ OPAŽENIH PTIC V DRAGI PRI IGU:

<i>Gavia arctica</i>	<i>Hirundo rustica</i> (G)	<i>Fringilla coelebs</i> (G)
<i>Podiceps ruficollis</i> (G)	<i>Delichon urbica</i>	<i>Fringilla montifringilla</i>
<i>Podiceps cristatus</i> (G")	<i>Anthus trivialis</i>	<i>Serinus serinus</i>
<i>Podiceps griseigena</i>	<i>Anthus spinoletta</i>	<i>Chloris chloris</i>
<i>Podiceps nigricollis</i>	<i>Motacilla alba</i> (G)	<i>Carduelis carduelis</i> (G)
<i>Phalacrocorax carbo</i>	<i>Motacilla cinerea</i> (G)	<i>Spinus spinus</i>
<i>Botaurus stellaris</i>	<i>Motacilla flava</i>	<i>Acantis camabina</i>
<i>Ixobrychus minutus</i> (G)	<i>Bombycilla garrulus</i>	<i>Loxia curvirostra</i>
<i>Egretta alba</i>	<i>Troglodytes troglodytes</i> (G)	<i>Pyrhulla pyrhulla</i>
<i>Ardea cinerea</i>	<i>Prunella modularis</i>	<i>C. coccothraustes</i>
<i>Ciconia ciconia</i> (G")	<i>Erithacus rubecula</i> (G)	<i>Emberiza cintrinella</i>
<i>Anser fabalis</i>	<i>Phoenicurus ochruros</i> (G)	<i>Emberiza schoeniclus</i>
<i>Anas penelope</i>	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	<i>Hippolais icterina</i>
<i>Anas platyrhynchos</i> (G)	<i>Saxicola rubetra</i> (G)	<i>Anas querquedula</i>
<i>Anas acuta</i>	<i>Saxicola torquata</i> (G)	<i>Falco peregrinus</i>
<i>Anas crecca</i>	<i>Turdus merula</i> (G)	
<i>Aythya ferina</i>	<i>Turdus pilaris</i>	
<i>Aythya nyroca</i>	<i>Turdus philomelos</i> (G)	
<i>Aythya fuligula</i>	<i>Turdus iliacus</i>	
<i>Pernis apivorus</i>	<i>Turdus viscivorus</i> (G)	
<i>Haliaeetus albicilla</i> (")	<i>Cettia cetti</i>	
<i>Circus gallicus</i>	<i>Locustella luscinioides</i>	
<i>Circus cyaneus</i>	<i>Acrocephalus malanopogon</i>	
<i>Accipiter gentilis</i>	<i>Acrocephalus schoenobenus</i>	
<i>Accipiter nisus</i>	<i>Acrocephalus palustris</i>	
<i>Buteo buteo</i> (G)	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	
<i>Pandion haliaetus</i>	<i>Acrocephalus arundinaceus</i> (G)	
<i>Falco subbuteo</i>	<i>Sylvia nisoria</i>	
<i>Falco tinnunculus</i>	<i>Sylvia communis</i>	
<i>Tetrastes bonasia</i>	<i>Sylvia borin</i>	
<i>Phasianus colchicus</i>	<i>Sylvia atricapilla</i> (G)	
<i>Rallus aquaticus</i>	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	
<i>Porzana parva</i>	<i>Phylloscopus collybita</i> (G)	
<i>Porzana pusilla</i>	<i>Phylloscopus trochilus</i>	
<i>Crex crex</i>	<i>Regulus regulus</i>	
<i>Gallinula chloropus</i> (G)	<i>Regulus ignicapillus</i>	
<i>Fulica atra</i> (G)	<i>Muscicapa striata</i>	
<i>Gallinago gallinago</i>	<i>Ficedula hypoleuca</i>	
<i>Tringa ochropus</i>	<i>Panurus biarmicus</i>	
<i>Actitis hypoleucos</i>	<i>Aegithalos caudatus</i> (G)	
<i>Larus ridibundus</i>	<i>Parus palustris</i>	
<i>Chlidonias niger</i>	<i>Parus cristatus</i>	
<i>Columba palumbus</i>	<i>Parus ater</i> (G)	
<i>Streptopelia decaocto</i>	<i>Parus caeruleus</i>	
<i>Streptopelia turtur</i>	<i>Parus major</i> (G)	
<i>Cuculus canorus</i>	<i>Sitta europea</i> (G)	
<i>Athene noctua</i>	<i>Certia familiaris</i>	
<i>Strix aluco</i> (G)	<i>Certhia brachydactyla</i> (G)	
<i>Apus apus</i>	<i>Remiz pendulinus</i>	
<i>Alcedo atthis</i> (G)	<i>Oriolus oriolus</i>	
<i>Upupa epops</i>	<i>Lanius colluria</i> (G)	
<i>Jynx torquilla</i> (G)	<i>Garrulus glandarius</i> (G)	
<i>Picus canus</i>	<i>Pica pica</i> (G)	
<i>Picus viridis</i>	<i>Coleus monedula</i> (G")	
<i>Drycopus martius</i>	<i>Corvus corone cornix</i>	
<i>Dendrocopos major</i>	<i>Corvus corax</i>	
<i>Dendrocopos minor</i>	<i>Sturnus vulgaris</i> (G)	
<i>Lullula arborea</i>	<i>Passer d. domesticus</i> (G)	
<i>Alauda arvensis</i>	<i>Passer montanus</i> (G)	

LEGENDA

G-najden neposreden dokaz
gnezditve /gnezdo/

G"-vrsta je tu pred nekaj
leti gnezdila

" - primerek je v zbirki
PMS

Nekaj primerov ogroženosti močvirskih in vodnih prebivališč

Some examples of the threat to moor and water habitats

Borut Štumberger

V deželi, kjer varstvo narave životari v senci varstva človekovega okolja, kakor je zapisal znan slovenski ornitolog, se dogajajo stvari, ki se v ekološko osveščeni družbi nikako ne bi smele. Konkreten primer takšnega neuravnovešenega delovanja, brez kakršnekoli kulture, si oglejmo na primeru kolonije sive čaplje (*Ardea cinerea*) v Dornavi pri Ptujju.

V sredi sedemdesetih let je za slovenske razmere prastaro kolonijo presekala melioracijski jarek. Že takrat je gozdič s kolonijo ostal zgolj po naključju, če že ne po čudežu. Kolonijo so obdajali močvirni travniki z deset in deset tisoči močvirskih tulipanov, ki pa so zaradi dodatnih izboljšav močvirske zemlje seveda izginili! V gozdu s kolonijo pa je ta čas gneznila tudi zlatovranka (*Coracias garrulus*). V letih 1980 in 1981 so sredi gnezditvene sezone, čeprav je bila kolonija ta čas že zavarovana, melioracijski jarek še razširili. Kmalu nato so speljali skozi gozdiček še tri kolovozne poti, ki služijo zgolj kot bližnjica traktorjem, in postavili most, ki te poti veže s poljem.

Odgovorni so več kot očitno prekršili občinski odlok o razglasitvi in zavarovanju naravnih območij in spomenikov narave v občini Ptuj iz leta 1979, v katerem je zapisano: "V gozdu s kolonijo sivih čapelj iz 15. točke 1. člena odloka je v času gnezdenja čapelj prepovedano vznemirjanje z uporabo vozil ali delovnih strojev. Za vsak poseg je potrebno soglasje pristojne službe za varstvo narave".

Tudi številni meandri reke Pesnice v neposredni bližini kolonije, kakor tudi v sami dolini reke, so žrtve vedno hitrejšega uničevanja in melioracij. Dejstvo pa je, da je Pesnica s svojimi prvovrstnimi močvirji že zdavnaj spremenjena v kulturno stepo. Danas lahko govorimo le še o ostankih teh močvirij.

Na Štajerskem imamo v Sloveniji dve največji akumulacijski jezera umetnega nastanka: akumulacijsko jezero Ptuj in akumulacijsko jezero Ormož. Prvo je sploh največje jezero te vrste pri nas in meri v dolžino 7 km, drugo pa 5 km. Zaradi ustreznih pogojev in velikosti predstavljata ti dve dravski jezera edino znano gnezdišče navadne čigre (*Sterna hirundo*), male čigre (*Sterna albifrons*) in rečnega galeba (*Larus ridibundus*) v Sloveniji. Vsekakor sta obe koloniji ogroženi in problem varstva teh dveh lokalitet je nerešen. Če rečem, da se imamo zgolj srečnemu naključju zahvaliti, da te vrste pri nas še gnezdi, se nisem zmotil. Dogaja se namreč, da neodgovorni posamezniki ali celo skupine prirejajo v času gnezditvene sezone na otokih, kjer te ptice gnezdi, piknike ali pa se na njih celo sončijo.

Problem varnosti takšnih lokalitet ostaja torej slej ko prej nerešen, saj ga pri nas ne rešuje nobena organizacija. Prav nasprotno! Brezobzirno izkoriščanje mednarodno zaščitene jezerske favne se šele prične z začetkom lovske sezone. Zlasti na akumulacijskem jezeru Ormož, v precej manjši meri pa na ptujskem akumulacijskem jezeru se v tem času dogajajo stvari, ki širši javnosti prav gotovo niso znane. Edina primerna beseda za iztrebljanje vodnih ptic, česar nikakor ne moremo označiti za lov, je nedvomno in dobesečno masaker. Zlasti pereč je problem v lagunah odpadne vode pri Ormožu. Samo v času od 1.9.1982 pa do 28.11.1982 je na tleh lagun obležalo nekaj tisoč izpraznjenih lovskih nabojev. Obenem pa nikakor ne verjamem, da je kvota 60 ali 70 mlakaric, ki jih je tamkajšnja lovska družina vložila v lagune, zadoščala ves čas lovske sezone!

V začetku akumulacijskega jezera Ormož se nahaja trstišče, ki tako po obsegu, kakor po kvaliteti predstavlja enkratno lokaliteto te vrste pri nas. Po raznovrstnosti gnezdečih trstnic verjetno nima para v vsej Sloveniji. Gnezdilci so: močvirska trstnica (*Acrocephalus palustris*), srpična trstnica (*Acrocephalus scirpaceus*), bičja trstnica (*Acrocephalus schoenobaenus*), rakar (*Acrocephalus arundinaceus*) gnezdi pa tudi plašica (*Remiz pendulinus*) in trstni cvrčalec (*Locustella luscinioides*). Poseben mik mu še nedvomno daje prisotnost tamariskove trstnice (*Acrocephalus melanopogon*), ki je za zdaj edino znano gnezdišče te vrste v Sloveniji.

Trstišče ne uživa nobenega varstva.

Da je mera polna vsakoletne visoke vode dobesečno zdecimirajo gnezdilke. Na jezerih voda takrat naraste v izredno kratkem času za pol metra in več. Večina gnezdik tej naravni nesreči ne more uiti.

Podobni vendar manj nevarni pasti so izpostavljene gnezdilke prodišč. V času visokega stanja vode čez zapornice jezu spuščajo ogromne vodne gmote in gladina vode v stari strugi Drave naraste za 3-4 metre. S tem je seveda uničena celotna dravska populacija malega deževnika (*Charadrius dubius*), malega martinca (*Actitis hypoleucos*), deloma pa tudi rumene pastirice (*Motacilla flava*).

To nemarno uničevanje legel in mladih ptic bi nemara rešil poseben režim spuščanja vodnih gmot v staro strugo Drave. Žal pa je verjetno ta ukrep zaradi nemotenega delovanja elektrarn neizvedljiv.

SUMMARY

The author discusses the problems involved in the threat to moor and water habitats of birds in Slovene Styria.

1. *The colony of the Grey Heron in Dornava near Ptuj has been protected since 1979. Nevertheless, a draining-ditch, three cart tracks and a bridge have been built through the small wood in which grey herons breed.*
2. *The valley of the River Pesnica has been drained and improved for economic reasons and thus turned into cultivated fields.*
3. *The only two colonies of the Common Tern and the Black-headed Gull in Slovenia which are not protected are on the artificial lakes at Ptuj and Ormož. The Little Tern also breeds on the Ormož lake, which is the only nesting site of this kind in Slovenia.*
4. *Several thousand empty cartridges from sporting guns fell into lagoons for waste water in the period from September 1 to November 28, 1982. How can a hunting organisation be reproached for the massacre as the protection of nature is one of its main rules ?*
5. *The unique reeds located at the site where the Drava flows into the artificial lake of Ormož are not protected. Among other reed-warblers the Moustached Warbler also breeds on this site, which is its only nesting site known up till now in Slovenia.*
6. *Spring water levels, which are naturally quite high, destroy a great number of young birds every year. The system of letting high waters flow over the dam, which makes the level of the Drava increase by 3-4 metres in a few hours, is disastrous.*

Borut Štumberger, 62282 Cirkulane 41

Uvodna fotografija

5. *Izsuševalni jarek je presekala kolonijo sive čaplje (*Ardea cinerea*) v Dornavi pri Ptuj. Nadaljni obstoj kolonije je vprašljiv. (I. Geister)*
5. *The drying-ditch has divided the colony of the Grey Heron in Dornava near Ptuj. Hence survival of the colony is in question.*

Nove knjige

New books

Lothar Kalbe
ÖKOLOGIE DER WASSERVÖGEL
A. Ziemsen Verlag 1981

Kot vemo se veda o vodah in njihovem živem svetu imenuje limnologija. Z ekologijo vodnih ptic pa se ukvarja limnoornitologija. Avtor šteje med vodne ptice slapnike, ponirke, čaplje, komorane, race, gosi, žagarice, labode, tukulice in larolimikole, ne pa tudi na vodo navezane ptice pevke kot so trstnice, cvrčalci, trstni strnad in brkata sinica. K vodnim pticam ne šteje tudi ujed, ki so prehrabeno vezane na vodo kot so ribji orel, belorepec in rjavi lunj.

Po precej široko zasnovanem uvodu, ko si osvežimo poznavanje definicij, nekaterih često napak in preveč vseprek uporabljenih ekoloških pojmov kot sta biotop in habitat, se avtor pomudi ob vprašanih pretoka snovi in energije, zlasti primarne in sekundarne produkcije kot osnove vseh naravnih procesov v vodi. S primarno produkcijo razumemo količino organskih snovi, ki jo zelene rastline s pomočjo fotosinteze proizvajajo iz anorganskih snovi. S sekundarno produkcijo pa razumemo količino organskih snovi, ki jo t. im. konzumenti, to je porabniki proizvajajo s porabo primarnih produktov. Med vodnimi pticami so konzumenti, ki se hranijo z rastlinsko ali živalsko snovjo. Poleg producentov in konzumentov poznamo tudi t. im. reducente, to so bakterije in glive, ki z razkrajanjem

spreminjajo organsko snov v anorgansko. Seveda pa so prehrabene verige dejansko bogateje razčlenjene kot si lahko predstavljamo iz poznavanja osnovnih prehrabnih stopenj. Taka življenska prehrabena veriga lahko izgleda npr. takole: migetalkarji *Ciliati* tubifeksi *Tubifex* kozaki *Dytiscus* ribe belice *Leusiscus* vodne ptice *Podiceps* ujede *Circus*.

Za favniste je gotovo najpomembnejše poglavje o tipologiji voda. Avtor deli obalo na supralitoral, ki predstavlja kopno z občasnimi preplavami in škropljenjem ob plimi, na eulitoral, to je bibavični pas in na sublitoral, to je pas, ki sega od najnižnjega stanja vode pri oseki do najgloblje plasti kjer še rastejo podvodne rastline. V prvem pasu ptice gnezdiyo, v ostalih dveh pa se hranijo in počivajo.

Sladkovodna jezera deli avtor na oligotrofna, mezotrofna in eutrofna jezera, plitva jezera, ribnike, zaježitvena in premogovniška jezera.

Delitev jezer na oligotrofna, mezotrofna in eutrofna temelji na eutrofizaciji, to je povečani preskrbi vode z rastlinskimi prehrabnimi snovmi, posebno dušikom in fosforjem in s tem povečani produkciji alg in višjih rastlin. Medtem ko so oligotrofna in mezotrofna jezera revna s prehrabnimi snovmi in je v njih število življenskih oblik omejeno, so pa eutrofna jezera zelo bogata s prehrabnimi snovmi. V primerih posebno visoke eutrofizacije prihajajo do t. im. cvetenja vode "kot posledice intenzivnega razvoja zlasti modrih in zelenih alg.

Oligotrofna in mezotrofna jezera so zelo globoka, voda je bogata s kisikom, čista in mrzla. Breg je običajno skalnat in strm ter z gozdom porasel. Vodilna riba v takšnih jezerih je v alpskem svetu modra ozimica *Coregonus wartmanni*. Ta jezera predstavljajo najprimernejše prebivališče za velikega žagarja, navadnega zvonca in raco mlakarico. Eutrofna jezera so razdeljena glede na temperaturo v posameznih vodnih slojih na slojevita in neslojevita. Med slojevita jezera (s temperaturnimi razlikami v slojih) sodi večina akumulacijskih jezer. Ornitofavna teh jezer se ekološko gledano ne razlikuje od ornitofavne oligotrofnih in mezotrofnih jezer. Geografsko pa to lahko pomeni precejšnje razlike, tako od teh

treh vrst pri nas gnezdi le mlakarica. Zanimivejša so neslojevita jezera. Ker so bogata z vodnim rastlinjem in školjkami gnezdi na teh jezerih potapljaške race, liska in čopasti ponirek. Takšna jezera so pri nas vodni zadrževalniki na Štajerskem.

Čeravno se vodne ptice vključujejo v ekosistem, shematično gledano, od strani ali proti koncu prehrabene verige, je njihova vloga kljub temu pomembna. Tako je v pogledu eutrofizacije nezanemarljiv delež tistih vodnih ptic, ki se hranijo izven danega ekosistema in obiskujejo vode le v zvezi z gnezdenjem, počitkom in spanjem, to pa so predvsem gosi in delno tudi mlakarice in galebi. Kjer prihaja zlasti pozimi do velikanskih koncentracij gosi povzročajo s svojimi iztrebki povečano primarno produkcijo. Tako so izračunali, da predstavljajo iztrebki 25.000 gosi količino, ki je enaka količini, ki bi jo kanaliziralo mestece z 10.000-12.000 prebivalcev.

Med zanimivejša poglavja sodi poglavje o razmerjih med posameznimi skupinami vodnih ptic. Primeri različnih tipov jezer kažejo takole strukturo vodnih ptic: ribniki: *Fulica* 59,2%, *Podiceps* 15,4%, *Rallidae* 10,4%, *Anas*, *Spatula* 6,9%, *Botaurus*, *Ixobrychus* 4,6%, in *Aythya* 3,6%; oligotrofno jezero: *Anas platyrhynchos* 47%, *Bucephala* 23%, *Mergus* 18%, *Podiceps* 12%; barje: *Vanellus* 50%, *Numenius*, *Gallinago*, *Limosa* 36%, *mlakarica* 14%. Že iz tega improviziranega pogleda se da sklepati da so nekatere vrste ekološko bolj prilagodljive (mlakarica, ponirek) kot druge, imenujemo jih euryeke za razliko od stenekov, ki so ekološko specialisti (npr. veliki škurh).

V poglavju o ekoloških metodah vzbuja pozornost zelo preprosta metoda primerjanja strukturnega razmerja med odprto vodno površino in vegetacijskim pasom. Možni so npr. tile primeri: 1. dve enako veliki skupni površini z enako veliko vode in zelene površine, pa vendar povsem drugače oblikovanim razmerjem med njima, 2. tri različno velike površine z enako, toda različno oblikovano zeleno površino, in 3. enaka skupna površina in enaka zelena površina, toda zavoljo različne razčlenjenosti vegetacijskega pasu s povsem različno dolžino ločitvene linije.

V poglavju o antropogenih spremembah vodnih predelov avtor ponavlja znana stališča o negativnem vplivu sprememb na ornitofavno zaradi 1. izginjanja gnezdišč, 2. poslabšanja prehranjevalnih možnosti in 3. povečanih motenj. Ko pa govori o naravovarstvenem managementu ugotavlja, da danes ne zadošča razglasiti neko področje za zavarovano in ga potem prepustiti samemu sebi. Nasproti takšnemu pasivnemu varstvu postavlja aktivno načelo po katerem je potrebno zavarovani objekt stalno spreminjati, prilagajati novo nastalim razmeram in ga po potrebi tudi izboljševati v dobro vseh prvobitnih prebivalcev.

Iztok Geister, 64202 Naklo 246

Skrivnostna fotografija

Mystery photograph

Slikovna uganka iz številke 11-12 predstavlja triprstega detla *Picoides tridactylis*. Pri nas je redke gnezdilec visokogorskih gozdov, štejemo ga med ostanke t.i. ledenodobne favne. Doslej smo ga evidentirali v 8 kvadratih (Vir: OAS). Kdor spomladi zahaja v gore, naj bo pozoren na vsakršnega detla. Zlasti samico pri površnem opazovanju zlahka zamenjamo za samico velikega detla.

Urednik

Redke vrste

Rare species

Polarni slapnik *Gavia arctica* Black-throated Diver

Na ribniku v Kosezah (pri tovarni Agrostroj) sem do sedaj opazil že 15 vrst vodnih ptic. Ker je ribnik blizu naselja in ob njem mrgoli sprehajalcev in ribičev, sem bi zelo presenečen, ko sem 10.12.1982 opazil slapnika, kako je lovil ribe. Ker so si slapniki v zimskem perju zelo podobni in se bil brez daljnogleda, sprva nisem mogel ugotoviti, kateri vrsti pripada. Naslednji dan sem s pomočjo daljnogleda in ključa ugotovil, da imam pred sabo polarnega slapnika *Gavia arctica*. Opazoval sem ga še 5 dni. Peter Trontelj, Cesta na Laze, 61000 Ljubljana

Rumenokljuni slapnik *Gavia adamsii* White-billed Diver

Dne 13.11.1982 sem bil s kolegi v Sečoveljskih solinah. Na hrvaški strani ustja reke Dragonje smo opazili primerek "velikega" slapnika. Primerek smo opazovali kar pol ure in ga glede na svetel in debel kljun ter velikost določili za rumenokljunega slapnika *Gavia adamsii*. Iztok Škornik, Krožna cesta 10, 66000 Koper

Srednja žagarica *Mergus serrator* Red-breasted Merganser

Dne 3.1.1983 sem na morju, tik pod bolnišnico v Valdoltri opazoval 28 primerkov rac srednjih žagaric *Mergus serrator*. Od tega je bilo 10 samcev in 18 samic. Nekajkrat so se povsem približale obali ter se počasi spet oddaljile. Medtem ko so samice mirno brskale po vodi, pa sta se samca takoj spopadla, brž ko sta se eden drugemu približala, pri tem pa še glasno gagala. Glede na umirjeno obnašanje cele skupine je možno, da so se tam srednje žagarice zadrževale že dlje časa. Peter Grošelj, Sp. Idrija 53, 65281 Sp. Idrija

Rjavi škarnik *Milvus milvus* Red Kite

1.6.1982 je nizko nad zgradbo CSUI v Ptujju krožil primerek rjavega škarnika. Ptica z značilno silueto in obarvanostjo je bila na takšni višini, da se je še jasno dalo videti rumeno obarvane noge. 7.5.1982 pa sem na izletu v Trakoščan (SR Hrvaška) imel priložnost opazovati v zraku kar tri primerke rjavega škarnika, ki so neutrudno krožili skoraj ves čas mojega obiska.

Borut Štumberger, Cirkulane 41, 62282 Cirkulane

Rdečenoga postovka *Falco vespertinus* Red-footed Falcon

27.4.1982 sem na poljih pri Cirkovcih (Kidričevo) opazoval krasno obarvanega samca, ki je posedal na vrhu razora dobrih 20 metrov od ceste in se pustil iz avtomobila tudi fotografirati. 15.5.1982 pa sem pri Trnovski vasi (dolina Pesnice) dobro uro opazoval samca, ki je neprestano krožil nad poljem in se občasno v nizkem letu obračal proti bližnjemu gozdičku. 28.6.1982 sem nedaleč od ribnikov pri Pernici naletel na samico rdečenoge postovke, ki je sedela na drogu električne napeljave. Borut Štumberger, Cirkulane 41

Sokol morilec *Falco cherrug* Saker

1:5.1982 se je v Lagunah za odpadne vode pri Ormožu nad kolonijo galebsov in čiger pojavil v silovitem nizkem letu sokol, ki je s svojo navzočnostjo sprožil ogorčen alarm le-teh. Posamezni primerki navadne čigre in galeba so mu sledili in ga poskušali pregnati. To pa ni bilo niti potrebno, saj kakor hitro se je pojavil, tako hitro je tudi zginil za drevjem loke. Moje nekaj sekund trajajoče srečanje z njim me je popolnoma prepričalo, da gre za sokola morilca. Rekel bi natanko takšnega, kakršnega prikazuje slika v Heinzeljevem priročniku - spolno nezreli osebek, z značilnimi belimi lici.

Borut Štumberger, *Cirkulane* 41, 62282 *Cirkulane*

Orel kačar *Circaetus gallicus* Short-toed Eagle

22.8.1982 sem v Dragi pri Igu v zraku opazil precej velike ujede. Spodaj je bila izredno svetla, imela je široka in zelo ravna krila. Na repu je bila opazna črna proga. Letela je vzhodno od Drage, ko je dobila večjo hitrost, je značilno "zložila" krila. Podobno ujedjo sva opazovala skupaj s tov. Daretom Šeretom 2.7.1982 1-2 km vzhodno od Drage. Kačarja sicer dobro poznam, saj sem ga opazoval 23.8.1981 na otoku Rabu, kjer je v zraku značilno visel, s spuščeni nogami.

Andrej Sovinc, *Ziljskega* 7, 61000 *Ljubljana*

Puščavec *Monticola solitarius* Blue Rock Thrush

22.5.1982 sem v steni Ospa pri Kopru opazoval planinske hudournike med parjenjem in popisoval tankajšnje gnezdilce. Ko sem si ogledoval steno, sem na polici, 40 m od tal, opazil odraslega samca modrega drozga. Ptica je bila zelo plašna in je kmalu zatem odletela proti spodmolu. Kasneje je kljub vztrajnosti nisem več videl. Prvič sem imel priložnost opazovati tega redkega ptiča in zanimivo bi bilo vedeti, ali morda ta vrsta še gnezdi v stenah Ospa. Modrega drozga so v Ospu že našli leta 1976 (Gregori), zato obstaja možnost, da ta vrsta še gnezdi. *Iztok Škornik, Krožna* 10, 66000 *Koper*

Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris* Crag Martin

11.3.1973 sem pri Podnartu ob Savi opazoval dva primerka skalne lastovke. Ptici sta krožili visoko v zraku, še danes pa se dobro spominjam, da sem ju prepoznal po ravno odsekanem repu. Tudi čas opazovanja se ujema z zgodnjo selitvijo teh pri nas redko opazovanih lastovk.

Iztok Geister, Naklo 246, 64202 *Naklo*

Rečni kobiličar *Locustella fluviatilis* River Warbler

Pri popisu združbe ptičev jelševega gozda v Črnem logu pri Lendavi, sem 9.5.1979 v transektu dolgem 4 km registriral 13 pojočih samcev. Ponovno sem bil tam 8. in 9.6.1982. Peli so štirje samci, vsi v jelševem gozdu, v predelih z visoko podrastjo enoletnic. Dokazni primerek (♂ 9.6.1982, Črni log - Lendava) je v študijski zbirki Prirodoslovnega muzeja Slovenije.

Janez Gregori, *Prirodoslovni muzej Slovenije*, 61000 *Ljubljana*

Iz ornitološke beležnice

From the ornithological note-book

KORMORAN *Phalacrocorax carbo* CORMORANT

3.1.1983 popoldne sem na morju pred avtokampom v Izoli opazoval šest velikih kormoranov *Phalacrocorax carbo*, še bliže obale pa sta plavala dva severna slapnika *Gavia arctica*. Tako srednje žagarice kot severna slapnika sem imel tokrat prvič priložnost opazovati žive. Ker sem jih opazoval iz relativno majhne razdalje, je tudi vsaka zamenjava izključena.

Peter Grošelj, Sp. Idrija 53, 65281 Sp. Idrija

ČRNA ŠTORKLJA *Ciconia nigra* BLACK STORK

Ko sem lovil ribe v Brezju pri Mariboru, sem v stari strugi Drave opazil par črnih štorkelj. Bilo je to 12.3. V avgustu pa sem na istem mestu videl štiri štorklje. Domnevam, da sta se onima dvema zdaj pridružili mladiči. V začetku julija 1983 sva bila s tovarišem Brumcem na ribolovu pri Obsoteljskem jezeru pri Podčetrtku, kjer sva videla štiri primerke teh redkih ptic. Ponovno sem bil tam konec julija in tedaj sem naštel kar 6 črnih štorkelj.

Rajko Korajžija, Fluksova 4, 63000 Maribor

SIVA GOS *Anser anser* GREYLAG GOOSE

Po nekaj letih so se to zimo 1982/83 na Idrijskem spet pojavile sive gosi *Anser anser*. Dne 18.11. sem opazoval en primerek, 20. in 22.11. ter 28.11. pa dva primerka. 5.12. pa sem opazil 120 primerkov sivih gosi. V značilnem klinu so preletavale dolino in se poskušale spustiti na Idrijco, če so se tudi ustavile, nisem ugotavljal.

Peter Grošelj, S. Idrija 53, 65281 Sp. Idrija

SOKOL SELEC *Falco peregrinus* PEREGRINE FALCON

Dne 31.12.1982 smo v Škocjanskem zalivu prvič opazili primerke sokola selca *Falco peregrinus*. Nato smo ga spet videli 2.1.1983, 9.1.1983, 11.1.1983 in 16.1.1983. 16.1.1983 smo ga tudi dalj časa opazovali, ko se je na drogu hranil z ujetim ptičem.

Borut Mozetič, Prade cesta XV., 66000 Koper

SOKOL SELEC *Falco peregrinus* PEREGRINE FALCON

Dne 6.11.1982 sem v Škocjanskem zalivu opazil sokola selca *Falco peregrinus*. Ker so me prijatelji opozorili, da so sokola selca videvali večkrat v decembru v Luki Koper, sem dne 8.1.1983 odšel sam in presenečen na opisanem mestu ponovno zagledal sokola. Ptica je počasi vzletela, tako sem si jo lahko dobro ogledal, med letom pa se je večkrat oglasila s svojim kek-kek-kek.

Iztok Škornik, Krožna cesta 10, 66000 Koper

SKALNI GOLOB *Columbia livia* ROCK DOVE

Na Banjški planoti/700 m/ ob Trnovskem gozdu živi v nedostopnih stenah kraškega brezna manjša kolonija 6-8 parov skalnih golobov *Columbia livia*, ki je bila menda še pred desetletjem zelo številna. Golobi so pri vzletu iz jame zelo plahi in previdni, verjetno zaradi slabih izkušenj iz preteklosti, razločno pa se ob vходу sliši njihovo spreletavanje in gruljenje v notranjosti jame. Tudi v hudih zimah, ki so za te kraje običajne, golobi jame ne zapustijo. Po mojih opazovanjih sklepam, da se odhajajo pozimi hraniti daleč v Vipavsko dolino in v Furlanijo, od koder se redno vračajo prenočevati v brezno in tukaj tudi gnezdiijo.

Peter Grošelj, Sp. Idrija 53, 65281 Sp. Idrija

TURŠKA GRLICA *Streptopelia decaocto* COLLARED DOVE

Dne 5.11.1982 sem na slovenski obali opazoval pravo invazijo turških grlic. Samo na telefonskem kablju od ankaranskega križišča do Kopra jih je po moji oceni posedalo okrog 2.000. Tudi v Kopru in še posebno v Izoli jih je bilo toliko, da so zasedle vse prikladnejše veje na velikih borih po parkih. Kljub toplemu jesenskem soncu so bile povsem tihe in mirne. Posamezne skupine grlic je bilo opaziti tudi v zraku.

Peter Grošelj, Sp.Idrija 53, 65281 Sp.Idrija

ŠMARNICA *Phoenicurus ochruros* BLACK REDSTART

6.1.1983 sem na Glinškovi ploščadi za Bežigradom v Ljubljani ob 15,30 h opazil samico šmarnice, ki se je pred menoj spreletavala z drevesa na drevo. Pri tem je vsakokrat potresala s svojim rdečkastim repom.

Dare Šere, Glinškova ploščad 12, 61000 Ljubljana

PEGAM *Bombycilla garrulus* WAXWING

17.1.1983 sem se napotil peš proti Kotljam. Opazil sem jato nenavadnih ptic, približal sem se previdno in opazoval. Zatem se je dvignila in odletela proti zahodu. Doma sem pogledal v priročnik in ugotovil, da gre za pegana *Bombycilla garrulus*. To vrsto sem prvič videl v tem kraju.

Marjan Rogina, Javornik 59-1/9, 62390 Ravne na Koroškem

REPALJŠČICA *Saxicola rubetra* WHINCHAT

Dne 29.1.1983 sem s T.Makovcem popisoval v okviru zimskega ornitološkega atlasa na Sečoveljskih solinah. Ko sva hodila proti Luciji, sem v Seči opazil ptico, ki je po vedenju najbolj spominjala na kupčarja ali repaljščico. Ko sem ptico pogledal z daljnogledom, sem mislil, da je verjetno samica kupčarja, vendar je bila tako neboječa, da sem si jo lahko pobliže ogledal in na moje začudenje ugotovil, da stoji pred menoj repaljščica, saj je imela grlo enake barve kot trebuh in belo nadočesno progo, katere kupčar nima. Zaradi ugodne klime na obali že dalj časa prezimujejo ptice, ki veljajo za izrazite selivke, npr. pogorelček, ki je na obali prezimoval tudi letos. Spričo zime, kakršna je bila letos, pa se ni čuditi, da je prezimila tudi repaljščica, čeprav gre verjetno za edinstven primer.

Iztok Škornik, Krožna cesta 10, 66000 Koper

TRSTNI CVRČALEC *Locustella luscinoides* SAVI'S WARBLER

V Dragi pri Igu sem 6.7.1982 slišal petje trstnega cvrčalca, ki sem ga 10.7.1982 tudi posnel. Pel je v gostem trstičju ob ribniku. Ko sem predvajal posnetek njegovega petja, se je razburjeni samec takoj pojavil v bližini in začel peti. Zadnjič sem ga slišal peti 25.7.1982. Na drugem ribniku sem v trstičju 23.8.1982 tudi ujel mladiča trstnega cvrčalca.

Andrej Sovine, Ziljskega 7, 61000 Ljubljana

NAVADNI VRINIK *Hippolais icterina* ICTERINE WARBLER

2.6.1982 sem na ljubljanskem barju med Škofljico in Igom ujel samico navadnega vrtnika. Podatek je zanimiv iz fenološkega vidika, ker na tem področju navadni vrtnik ne gnezdi.

Dare Šere, Glinškova ploščad 12, 61000 Ljubljana

BRKATA SINICA *Panurus biarmicus* BEARDED TIT

V Dragi pri Igu sem nad ribnikom, ki je gosto obrasel s trstjem 23.10.1982 med lovom tamariskovk *Acrocephalus melanopogon* v zraku opazil jato okrog 35 brkatih sinic. Kljub temu da sem imel posnetek oglašanja brkate sinice, nisem nobene ujel. Naslednji dan sva skupaj s tov.Daretom Šeredom v trstju postavila tri mreže in uspeh ni izostal: ujela sva samca in samico brkate sinice, pa še pet tamariskovk in osem plašic *Remiz pendulinus*.

Andrej Sovine, Ziljskega 7, 61000 Ljubljana

SKALNI PLEZAVČEK *Tichodroma muraria* WALLCREEPER

V Mariboru na Pobrežju sem dne 27.10.1982 opazil skalnega plezavčka, kako pleza po stenah tamkajšnjih stolpnic. Čeprav nisem imel daljnogleda s seboj, je bila svetloba dobra in sem jasno videl sivo zgornjo stran ter rjava oziroma bolj rdeča krila in rep. Plezal je značilno za skalnega plezavčka, z napol razširjenimi perutnicami. Oglašal se je s cie, cie. Kako je prišel v mesto, tako daleč od njegovega naravnega okolja, ostane uganka. Pozneje ga ni bilo več videti.

Braško Franc, Lovska 53, 62000 Maribor

VELIKI SRAKOPER *Lanius excubitor* GREAT GREY SHRIKE

Dne 16.12.1982 sem pri opazovanju za Zimski ornitološki atlas ob cesti Maribor - Lenart blizu Pernice opazil velikega srakoperja *Lanius excubitor*. Sedel je na žici in prežal na polje pod seboj. Imel sem izredno srečo, saj je kmalu vzletel nad polje in se bliskovito spustil na miš, katero je nato prinesel na žico ter razburjeno trzal z repom in ponosno ogledoval svoj plen. Čez nekaj časa je z mišjo v krepeljih odletel na bližnja drevesa, kjer je miš prilepil na rogovilo veje. Zatem se je vrnil na staro mesto na žici in opazoval za morebitnim novim plenom. Opazoval sem ga približno 20 minut. Štiri dni pozneje sem šel mimo tega kraja in veliki srakoper je zopet čepel na tem mestu (verjetno ta isti). Približno kilometer dalje ob cesti sem opazil tudi prezimujočo postovko *Falco tinnunculus*.

Braško Franc, Lovska 53, 62000 Maribor

ŠKOREC *Sturnus vulgaris* STARLING

Ves mesec september do 19. oktobra 1982 je bila v Mariboru opažena velika jata škorcev, približno milijon ptic. Skoraj vedno so prenočevali na divjih kostanjih v parku na Taboru. Ob svitu je jata z velikim šumom odletela na prehranjevanje proti vzhodu ali jugo-vzhodu. V oktobru se je jata zmanjšala skoraj za polovico. Podobne jate škorcev sem opazil že nekaj jeseni, tako menim, da poteka preko Maribora ena od stalnih selitvenih poti. Veliko presenečenje pa sem doživel 7.1.1983 na Pobrežju v Mariboru. Na vrtu hiše sem opazil škorca v družbi s kosi in domačimi vrabci. Za nenavadno prezimovanje sem kmalu ogotovil razlog, namreč škorec je imel rahlo povešeno desno perut in je torej bil v času selitve, nezmožen za letenje. Da je preživel, je pripomogla mila zima, saj snega praktično ni bilo in tudi ne nizkih temperatur.

Braško Franc, Lovska 53, 62000 Maribor

ŠKOREC *Sturnus vulgaris* STARLING

12.3.1976 sem opazil v Stožicah pri Ljubljani na orehu skupino najmanj 9 škorcev, ki so zletavali eden na drugega. Pri tem se je ustvarila večja "kepa", ki se je kasneje zmeraj podrla in nalaganje se je začelo znovo. Škorci so se stiskali v to "kepo" zato, ker je bila zunanja temperatura takrat -14°C .

Dare Šere, Glinškova ploščad 12, 61000 Ljubljana

GRILČEK *Serinus serinus* SERIN

31.12.1982 sem v Ljubljani opazoval dva grilčka. Ne da bi ju motila moja prisotnost, sta obirala brezove storžke. Ker sem opazil, da je eden od njiju obročkan, sem skočil domov po durco. Splašena sta sicer poletela k vabi, toda ujela se nista. Ko sem ju ponovno splasil, sta odletela v smeri Malega grabna.

Denis Jež, Tbilisijska 42, 61000 Ljubljana

Zapisnik letne skupščine Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

Minutes of the annual meeting of the Bird Watching and Bird Study Association of Slovenia

Skupščina je bila v soboto 15.1.1983 ob 15. uri v prostorih Filozofske fakultete v Ljubljani, Aškerčeva 12.

Udeležili so se je člani društva, zastopniki javnih ustanov, predstavniki Zavoda za ornitologijo JAZU, Organizacije mladih istraživača iz Zagreba, Republičkog Zavoda za zaščito prirode iz Zagreba, Zavoda SRS za varstvo naravne in kulturne dediščine in nekaj odličnih poznavalcev ptic iz drugih republik. Skupno je bilo prisotnih 67 ljubiteljev ptic.

DNEVNI RED:

1. Otvoritev in pozdrav
2. Izvolitev zapisnikarja in dveh overiteljev zapisnika
3. Nagovor predsednika društva
4. Spremembe v organih društva
5. 18. mednarodni kongres ornitologov v Moskvi - dr. S. Matvejev
6. Ogroženost vodnih biotopov - B. Štumberger
7. Prilagajanje pribe novim biotopom - T. Trilar
8. Izsek iz ornitologovega dela, Gnezdenje zelenonoge tukalice barvna filma - D. Tome

Po pozdravu udeležencem skupščine in izvolitvi zapisnikarja in overiteljev zapisnika /A. Sovinc, A. Župančič, A. Trontelj/ je predsednik društva J. Gregori poročal o delu društva v letu 1982. Zahvalil se je za vestno opravljeno delo dosedanjemu tajniku D. Magajni, ki je zaradi preobremenjenosti odpovedal delo v organih društva. Poročal je tudi o finančnem stanju društva in dodal, da bo finančno poročilo objavljeno v eni izmed naslednjih številčk Acrocephalus. Govoril je tudi o najpomembnejši nalogi našega društva, o dosedanjih rezultatih dela za Ornitološki atlas Slovenije. V letu 1982 smo organizirali 4 predavanja in 5 izletov, ki so zelo dobro uspeli, zato smo se odločili, da bomo s to dejavnostjo nadaljevali tudi v letu 1983. Predstavil nam je tudi delo društvenih komisij, ki so v glavnem v letu 1982 zelo dobro delovale. Ribniki v Dragi pri Igu so predlagani za zaščito tudi zaradi pobude, ki je prišla s strani našega društva. Razložil nam je, da je zaradi organizacijskih in tudi finančnih problemov izpeljava selitvenega programa za zdaj neizvedljiva. Poleg tega smo v veliki časovni zamudi za drugimi evropskimi državami, zato se bomo vključili v kakšen drug program.

J. Gregori nam je tudi razložil, kakšen je program dela društva za leto 1983:

- glasilo Acrocephalus naj bo periodično glasilo s štirimi številčkami letno, v skrajnem primeru naj bosta dve dvojni. Po možnosti naj izideta dve v spomladanskem in dve v jesenskem obdobju;
- nadaljevati je treba z ornitološkim atlasom;
- pospešiti je treba delo komisij;
- nadaljevati z društvenimi izleti in predavanji;
- T. Trilar bo pripravil akcijo o opazovanju prvih pomladnih selivk;
- v sodelovanju z Zavodom SRS za varstvo narave in kulturne dediščine bo društvo pripravilo ornitofavnistične popise Cerkniskega jezera z okolico, Blok, okolice reke Pivke in Planinskega polja;
- utemeljili bomo zahteve, da se nekateri predeli Ljubljanskega barja zavarujejo po ornitofavnistični plati;
- poglobili bomo stike z nekaterimi organizacijami, predvsem gozdarskimi.

Pripomb na program dela ni bilo, oglasil se je predstavnik Zavoda za ornitologiju JAZU tov.Sušič in izrazil željo, da bi naše društvo tudi v nadalje sodelovalo z Zavodom, hkrati pa je opazil velik napredek v delovanju društvu v zadnjih dveh letih. Tov.Gjetvaj, predstavnik Organizacije mladih istraživača, je govoril o svoji organizaciji in tudi izrazil željo za sodelovanje z našim društvom. Tudi tov. Kovačič kot predstavnik Republičkog zavoda za zaščito prirode je pohvalil delo našega društva in spregovoril o pomenu društev v naravoslovnem delu. Tov. Smerdu je kot predstavnik Zavoda SRS za varstvo naravne in kulturne dediščine govoril o skupni akciji društva in Zavoda o notranjskih kraških poljih. Iztok Geister je opozoril na nerešene probleme med društvom in Prirodoslovnim muzejem Slovenije in sprejeli smo sklep, da se letos dokončno reši vprašanje objave najdb obročkanih ptic, vprašanje dobave obročkov in izdaje dovoljenj za lov in obročkanje ptic.

Govorili smo tudi o spremembah in dopolnitvah v organih društva in soglasno potrdili seznam članov društvenih komisij:

KOMISIJA ZA REDKOSTI:

Iztok Geister, Peter Grošelj, Sergej Matvejev, Janez Gregori in predsednik Dare Šere.

KOMISIJA ZA VARSTVO NARAVE:

Marko Masterl, Breda Palanscaji, Iztok Škornik, Andrej Župančič in predsednik Borut Štumberger.

TERMINOLOŠKA KOMISIJA:

Janez Gregori, Peter Grošelj, Rado Smerdu, Iztok Geister

KOMISIJA ZA FOTOGRAFIJO :

Jurij Kurillo, Janoš Palanscaji, Tomi Trilar in predsednik Davorin Tome

Potrdili smo tudi nove člane v organih društva:

IZVRŠNI ODBOR:

Iztok Geister, Janez Gregori, Peter Grošelj, Borut Štumberger, Dare Šere, Andrej Sovinc, Tomi Trilar, Rudolf Tekavčič, dr.Sergej Matvejev in prof.dr.Andrej Župančič

TAJNIŠTVO

tajnik : Tomi Trilar /do 1.3.1983 A.Sovinc/

odbor za pomoč tajniku: - ekspedit: D.Šere, A.Sovinc

- tuja korespondenca: Barbara Hočevar

dr. Sergej Matvejev

P.Grošelj

SAMOUPRAVNA DRUŽBENA KONTROLA:

Jože Dolinšek, Drago Dvanajščak, Jože Gračner

DISCIPLINSKO SODIŠČE:

Andrej Trontelj, Janez Hojkar in predsednik Dare Šere

DISCIPLINSKI TOŽILEC

Andrej Knavs

ORGAN GLASILA ACROCEPHALUS

- UREDNIŠKI SVET

dr.Sergej Matvejev, dr.Andrej Župančič, Iztok Geister, Janez Gregori, Rado Smerdu, Dare Šere, Franc Batič, Boris Kryštufek.

Sledila so zanimiva predavanja: dr.S.Matvejev je govoril o delu 18.mednarodnega kongresa ornitologov v Moskvi, B.Štumberger nam je prikazal nekaj ogroženih vodnih biotopov na Štajerskem, T.Trilar pa nam je prikazal prilagajanje pribe

novim gnezdiščem blizu Kranja Na koncu smo si ogledali še dva čudovita filma D.Tometa o lovu in obročkanju ptic in o gnezditvi zelenonoge tukalice.

Med odmorom in pred pričetkom skupščine smo pobirali tudi članarino za leto 1982 in 1983.

Skupščina je bila zaključena ob 18.30 uri.

Ljubljana, 11.2.1983

Zapisnikar:
Andrej Sovinc

Blagajniško poročilo Income and expenditure account

I. PRIHODKI:

1. Članarina in prostovoljni prispevki	66.644,00
2. Ostanek prihodka iz leta 1981	11.249,90
skupaj	<u>77.893,90</u>

II. ODHODKI:

- tisk revije ACROCEPHALUS št.8-9	18.000,00
- tisk revije ACROCEPHALUS št.10	11.222,50
- tipkanje, lektor, prevod	5.800,00
- ptt stroški, kuverte, xerox, provizija, in drugi manjši stroški	8.791,90
skupaj	<u>43.814,40</u>

III. OSTANEK DOHODKA = /I - II/

34.079,70

DARILA - PROSTOVOLJNI PRISPEVKI:

1. Albert Dolinšek	2.000,00
2. Sergej Matvejev	1.000,00
3. Stane Peterlin	6.064,00
4. N.N./Neznani darovalec/	3.000,00
skupaj	<u>12.064,00</u>

Blagajnik
Dare Šere

Zahvala Božidarju Magajni za tajniško delo To Božidar Magajna for his secretarial work

Leta 1979 smo začeli uresničevati zamisel o lastnem društvu, ki bi povezovalo vse ljubitelje in proučevalce ptičev. Enotni smo si v oceni, da je vložil največ naporov v to naš prijatelj Božidar Magajna. V društvu je prevzel nalogo tajnika in jo vestno opravljajal do letošnjega poletja.

Novo zadolžitve v službi in vse številnejša družina pa so razumljivo tudi terjale svoje. Glavnino svojih moči je moral usmeriti drugam, tako ta jih je ostalo premalo za delo v izvršilnem odboru, zato je na svojo željo odstopil z mesta tajnika.

Daretu Magajni smo dolžni vso zahvalo za trud, ki ga je kot tajnik vlagal v društvo, in za optimizem, s katerim nas je bodril. Upamo pa, da mu bo čas dopuščal, da bomo še naprej sodelovali, ne toliko pri pisarniškem delu kot doslej, ampak bolj pri strokovnem delu. To pa je tudi Daretova želja.

Za ves trud še enkrat najlepša hvala.

Izvršni odbor

Prva konferenca ornitologov Jugoslavije 12.—13. 3. 1983 v Beogradu

The First Conference of Yugoslave Ornithologists, 12.—13. 3. 1983 in Belgrade

V Beogradu se je zbralo 41 ornitologov iz Makedonije, Srbije, Kosova, Vojvodine, Hrvaške in Slovenije. Slovenci smo predstavili ornitološko delo v naši republiki, s posebnim poudarkom na delu Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Pogovor je tekel o številnih skupnih vprašanjih ornitološkega dela, o organizacijskih vprašanjih, o vprašanjih varstva ptičev itd. Pokazalo se je, da je veliko zanimanje ornitologov, tako amaterskih kot profesionalnih, za medsebojno sodelovanje in usklajeno delo.

Zaključki dvodnevne posvetovanja so naslednji:

1. Društvo bodo ustanovili tudi na Hrvaškem in v Vojvodini, ker so trenutno edino tam ustrezni pogoji;
2. Jeseni 1983 bo skupna akcija masovnega obročkanja ptičev na moravsko-vargarski selitveni poti pri Preševu;
3. Letos bodo stekle priprave za skupno akcijo proučevanja in ugotavljanja razlik ptičjih populacij v kontinentalnih hrastovih gozdovih v posameznih predelih Jugoslavije;
4. Organizator akcije "Spomladansko opazovanje selivk" v Sloveniji bo poslal vsem udeležencem konference ustrezne obrazce, da bi skušali razširiti fenološka opazovanja na vso Jugoslavijo;
5. Ker so vprašanja varstva ptičev, predvsem ujed, zelo pereča je treba oživiti aktivnost za njihovo uspešno varstvo. Oživiti je treba delo Jugoslovanske sekcije za varstvo ptičev (ICBP);
6. Udeleženci konference so se obvezali, da bodo v vseh sredstvih javnega obveščanja pojačali propagando za varstvo ptičev in tesneje sodelovali z vsemi ustanovami, katerih delo se navezuje na naravovarstvena vprašanja.

Predstavniki Hrvaške so obvestili prisotne, da so odprli na Cresu krmišče za beloglave jastrebe, prvo tovrstno pri nas. Za vedro razpoloženje na konferenci so poskrbeli s prikazovanjem zanimivih diapozitivov in filmov različnih avtorjev.

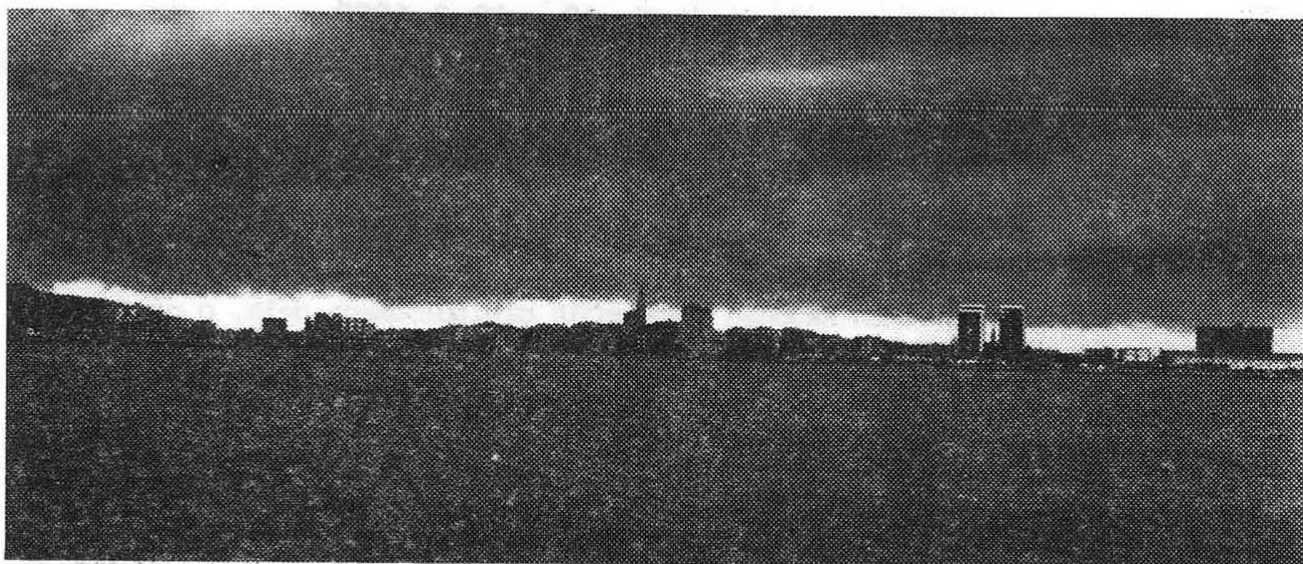
Janez Gregori

Društveni izlet v Škocjanski zatok

The Association's trip to Škocjanski zatok

11.12.1982 smo organizirali ornitološki izlet v Škocjanski zatok in Zaliv Polje. Kljub sprva izredno slabemu vremenu smo izlet s krajšo prekinitvijo, ko smo se pred neurjem zatekli v gostilno, zadovoljno sklenili v umitem sončnem ozračju. Opazovali smo nekaj več kot 30 vrst ptic. Čeravno so bile to skoraj v celoti pričakovane vrste, jih je marsikdo izmed nas videl prvič, to pa je največ, kar od takega izleta lahko pričakujemo. V Škocjanskem zatoku smo poleg standardno prezimujoče jate lisk (našteli smo jih nad 2000), opazovali jato kreheljcev (30) in regelj (5), 13 sivih čapelj smo splašili pred tankersko luko, v zalivu pred bolnico pa smo, poleg polarnega slapnika, opazovali kar tri vrste ponirkov: malega, čopastega in črnogrlega. Videli smo tudi malo belo čapljo, malega martinca, šmarnico in črnoglavko. Na avtobusnem postajališču v Valdoltri pa sta nas za nameček prijetno presenetili še mala cipa in brškinka. (glej sliko na str. 24)

Iztok Geister

Društveni izlet v Osp

The Association's trip to Osp

22.1.1983 smo organizirali ornitološki izlet v Osp. Na zbornem mestu v Črnem kalu smo udeleženci razočarano ugotovili, da nas je samo osem. Obotavljajoče smo se odpravili po cesti proti Ospu in že od daleč občudovali zares impresivno steno, ki je verjetno nastala z zrušitvijo stropa nekdanje kraške jame. Ob vznožju stene smo ugotovili, da smo vsaj nekaj ur prezgodnji, saj sonce še ni obsvetilo in ogrelo mogočne kamnite gmote in ptice še niso poiskale zavetja in hrane v njenem okrilju. Le jata kavk se je brezskrbno spreletavalá ob steni, pa še te so za las ušle brezvestnemu in na srečo nepreciznemu lovcu, ki je streljal kljub temu, da je bila pod steno že skupina plezalcev - če mu že ptic ni žal. Soglasno smo sklenili, da se vrnemo v Črni kal in si ogledamo še tamkajšnje ostenje. Zadnji pogled na steno in prelet jate skalnih golobov nam je zapustil zadovoljiv vtis o Ospu.

Ob poti v Črni kal smo z zanimanjem opazovali plotne in skalne strnade, v vasi Črni kal pa nas je preletel sokol selec. Že v Ospu smo občudovali cvetove nekaterih tipičnih mediteranskih rastlin; v Črnem kalu pa nas je presenetilo pravo spomladansko vzdušje. Spreletavali so se celo nekateri metulji (admirali in celo belin) - plašni, vendar zanesljivi znanilci pomladi. Dodobra ogreti smo prispeli pod ostenje, kjer so nas presenetile tri planinske pevke, katere smo opazovali celih deset minut.

Tomí Trilar

Društveni program 1983

The Association's programme in 1983

1. Glasilo Acrocephalus naj bo periodično glasilo s štirimi številkami letno, oziroma dve dvojni. Po možnosti naj izideta dve v spomladanskem in dve v jesenskem obdobju.
2. Nadaljevali bomo z delom za Ornitološki atlas Slovenije - organizator je Iztok Geister.
3. Organizirali bomo akcijo o opazovanju prvih spomladanskih selivk - organizator je Tomi Trilar.
4. Pospešiti je treba delo društvenih komisij, komisije morajo izdelati kriterije odločanja in program dela za letošnje leto.
Rok: 1.9.1983. Za delo komisij so odgovorni predsedniki.
5. Organizirali bomo izlete in predavanja. Tajnik društva bo do 1.9.1983 od članov Izvršnega odbora zbral tudi že predloge za leto 1984. Vsak vodja izleta mora po izletu napisati krajše poročilo /po možnosti s sliko / za Acrocephalus.
6. Društvo bo pri Zavodu SRS za varstvo naravne in kulturne dediščine pogodbeno prevzelo kartiranje gnezdil na Notranjskem (Cerkniško jezero, Planinsko polje in Bloke) in na območju Triglavskega narodnega parka. Organizacijo popisa prevzame I.Geister s tem, da mu T. Trilar pomaga na območju Triglavskega narodnega parka, P.Grošelj pa na Notranjskem. Rok bo določil naročnik.
7. Pripravili bomo utemeljitev zavarovanja nekaterih predelov Ljubljanskega barja - odgovoren je Andrej Sovinc, ki naj se poveže z člani društva, ki so delovali na tem področju.
8. Poglobili bomo stike z nekaterimi organizacijami:
  - gozdarska fakulteta - Božidar Magajna
  - usklajevanje programov z Prirodoslovnim muzejem SlovenijeZavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine in z Zvezo društve za varstvo in vzgojo ptic /Janez Gregori, Rudolf Tekavčič, Tomi Trilar/.
9. V sodelovanju z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine bomo pripravili utemeljitev za evropsko zaščito naših močvirij /okolica Ptuja, Ljubljansko barje, Cerkniško jezero in Sečoveljske soline/. Za izdelavo utemeljitve je odgovorna komisija za varstvo narave.
Rok : 1.9.1983.
10. Tajnik društva Tomi Trilar bo do 1.10.1983 pripravil potujočo razstavo o delu društva, z namenom, da pridobimo še več novih članov.
11. Formirali smo odbor za zimsko štetje vodnih ptic, ki ga sestavljajo Borut Štumberger, Iztok Škornik in vodja Dare Šere. Odbor naj do 1.6.1983 pripravi načrt dela.

Program je bil sprejet na seji izvršnega odbora društva dne 1.3.1983 in dopolnjen dne 22.3.1983.

VSEBINA

Poročilo komisije za varstvo narave

Prilaganjanje pribe *Vanellus vanellus* novemu biotopu

Zaščita ribnikov v dolini Drage pri Igu

Nekaj primerov ogroženosti močvirskih in vodnih prebivališč

Nove knjige

Skrivnostna fotografija

Redke vrste (*polarni slapnik, rumeno-kljuni slapnik, srednja žagarica, rjaví škarnik, rdečenoga postovka, sokol morilec, orel kačar, puščavec, skalna lastovka, rečni kobiličar*)Iz ornitološke beležnice (*kormoran, črna štorklja, siva gos, sokol selec, skalni golob, turška grlica, šmarnica, pegam, repaljščica, trstni cvrčalec, navadni vrtnik, brkata sinica, skalni plezavček, veliki srakoper, škorec, grilček*)

Zapisnik letne skupščine Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

Blagajniško poročilo

Zahvala Božidarju Magajni za tajniško delo

Prva konferenca ornitologov Jugoslavije 12.-13.3.1983 v Beogradu

Društveni izlet v Škocjanski zatok

Društveni izlet v Osp

Društveni program 1983

CONTENTS

- 1 Report of the Commission for Natural Protection
- 3 Adjustment of the Lapwing *Vanellus vanellus* to the new biotope
- 7 Protection of fishponds in the Draga valley near Ig
- 10 Some examples of the threat to moor and water habitats
- 13 New books
- 14 Mystery photograph
- 15 Rare species (*Black-throated Diver, White-billed Diver, Red-breasted Merganser, Red Kite, Red-footed Falcon, Saker, Short-toed Eagle, Blue Rock Thrush, Crag Martin, River Warbler*)
- 18 From the ornithological note-book (*Cormorant, Black Stork, Greylag Goose, Peregrine Falcon, Rock Dove, Collared Dove, Black Redstart, Waxwing, Whinchat, Savi's Warbler, Icterine Warbler, Bearded Tit, Wallcreper, Great Grey Shrike, Starling, Serin*)
- 20 Minutes of the annual meeting of the Bird Watching and Study Association
- 22 Income and expenditure account
- 22 To Božidar Magajna for his secretarial work
- 23 The First Conference of Yugoslave Ornithologists, 12.-13.3.1983 in Belgrade
- 23 The Association's trip to Škocjanski zatok
- 24 The Association's trip to Osp
- The Association's programme in 1983